
[2018-47-RE](#)

CAUSA 2018-47-RE

(Miquel Prats c/ BPA)

Número de registre 368-2018. Recurs d'empara

Aute del 12 de novembre del 2018

BOPA núm. 69, del 21 de novembre del 2018

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 14 de setembre del 2018, per la representació processal del Sr. Juan Pablo Miquel Prats, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 29 de maig del 2018 i contra l'aute del 24 de juliol del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a un procés degut, a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que es retrotregui la causa al moment anterior a dictar-se la providència que declara la impertinència de les proves "1a.- Documental Privada, b); 2a.- Documental Privada; 3a. Documental Pública 3a.1); 3a. Documental Pública 3b 4); 3a. Documental Pública 3b 5); i 4a.- Testifical";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 9 d'octubre del 2018;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El Sr. Juan Pablo Miquel Prats va formular una demanda en reclamació de quantitat contra la

societat Banca Privada d'Andorra, SA (BPA), en què sol·licitava es condemnés la part demandada a abonar-li la quantitat de 554.008,00 € que corresponia al pagament que havia efectuat a la CASS en concepte de cotitzacions d'empleats i de directius de l'entitat bancària pel període comprès entre 2007 a 2014.

1.2. El 30 de novembre del 2017, el Tribunal de Batlles va dictar una sentència en què estimava íntegrament aquesta demanda.

1.3. La representació processal de la BPA va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta sentència i, el 29 de maig del 2018, la Sala Civil del Tribunal Superior de justícia va dictar una sentència mitjançant la qual decidia estimar aquest recurs, revocar la sentència de la primera instància i desestimar, per tant, la demanda presentada pel Sr. Juan Pablo Miquel Prats.

1.4. La representació processal del Sr. Juan Pablo Miquel Prats va presentar un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta sentència de la Sala Civil per tal com considerava que s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

1.5. El 24 de juliol del 2018, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute mitjançant el qual acordava desestimar la pretensió d'anul·lació de la seva sentència.

1.6. El 14 de setembre del 2018, la representació processal del Sr. Juan Pablo Miquel Prats, va interposar un recurs d'empara contra les resolucions ressenyades de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a un procés degut, a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica del recurrent

- En la seva demanda el recurrent sol·licitava la condemna de la BPA al pagament de l'import abonat per ell en concepte de cotitzacions d'empleats i directius quan ell ja no ocupava el càrrec i que hauria d'haver fet la BPA mateixa.

- Per tal de demostrar que els pagaments efectuats a una sèrie de persones durant "*els anys 2010 a 2015*" corresponien a la BPA i generaven obligació de declaració i de cotització, tot i haver-se efectuat a través d'una empresa panamenya, aquesta part va sol·licitar diverses proves que van ser declarades impertinents per innecessàries per part de la Batllia. No obstant això, la Batllia va estimar la demanda presentada per aquesta part i va considerar l'enriquiment injust de la BPA pel fet que el recurrent havia fet un pagament que corresponia a l'entitat bancària.

- En segona instància es va considerar tanmateix que no s'havia practicat prova suficient que determinés l'existència de l'enriquiment injust de la BPA. Ara bé, les proves sol·licitades per aquesta part i que van ser inadmeses en primera instància anaven dirigides a provar el caràcter salarial dels pagaments i la seva imputació a la BPA. I per consegüent, si aquestes proves eren necessàries, per tal com no es van practicar, es va vulnerar el dret a la jurisdicció del recurrent, ja que si la decisió de la Batllia hagués estat suportada per un ventall probatori més ampli, aquest hagués permès a la Sala Civil considerar que l'enriquiment injust de la BPA estava acreditat.

- Aquesta part considera que la sentència de la Sala Civil està viciada de nul·litat, perquè vulnera els drets a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, causant ambdues indefensió, en primer lloc, perquè contràriament a allò que s'expressa en els antecedents de fet de la sentència no es van practicar els mitjans probatoris proposats per les parts, atès que un seguit de proves proposades per aquesta part van ser desestimades per innecessàries, precisant que va formular escrit de protesta contra aquesta desestimació, en què detallava els motius pels quals considerava que aquestes proves eren indispensables i quina era la seva utilitat probatòria.

I, en segon lloc, perquè en els antecedents de fet tampoc es fa ressò que la part adversa va demanar com a prova els documents mateixos que aquesta part va aportar en els seus escrits de demanda i de rèplica, els quals no van ser mai discutits ni posats en dubte.

- Aquests errors materials en la descripció dels antecedents invaliden els fonaments de la sentència i la seva decisió final i desemboquen en una indefensió material d'aquesta part que no ha pogut defensar-se amb la pràctica de les proves demanades i denegades pel fet que la seva demanda va ser estimada en primera instància. En aquest sentit, cita la jurisprudència constitucional en relació amb les proves decisives per confirmar o infirmar l'opinió del tribunal jutgador.

- També vol destacar que si les proves en qüestió van ser inadmeses per innecessàries això implica que els fets que es volien provar no eren incontrovertits i que, d'acord amb la jurisprudència de la Sala Civil mateixa, l'apel·lació a Andorra és una simple revisió del procés precedent, adreçada a depurar, mitjançant la dinàmica de les pertinents i concretes normes, l'exactitud o no dels resultats obtinguts en el procés originari, i a decidir sobre la base de les mateixes al·legacions i proves del material d'instrucció fora d'excepcionals hipòtesis previstes en la llei.

- Per tant, manifesta que la Sala Civil, en l'incident de nul·litat d'actuacions hagués hagut de valorar el caràcter de les proves inadmeses en primera instància, destacant que la Batllia va actuar degudament, atès que del procediment es desprenia que les dues parts reconeixien els fets. Per contra, la Sala Civil modifica el relat fàctic determinat per la seva valoració de la prova practicada, qüestió vedada en segona instància i en lloc de retrotreure la causa al moment de la inadmissió de la prova, dicta sentència sense que aquesta part pugui dur a terme l'activitat probatòria proposada esdevinguda en segona instància necessària i pertinent.

- Conclou que la Sala Civil vulnera els seus drets provocant-li indefensió, bé per extralimitar-se en les seves facultats, bé per decidir de manera incoherent amb el seu propi raonament, dictant sentència al fons i no retrotraient les actuacions.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que es retrotregui la causa al moment anterior a dictar-se la providència que declara la impertinència de les proves esmentades en l'encapçalament.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil exposa que el recurrent, conseller delegat i director general de la BPA, quan ja havia estat cessat de l'entitat i es trobava privat de llibertat, va trametre dues cartes en què informava la CASS sobre unes cotitzacions no declarades per "*descuït*" de diversos treballadors de la BPA per "*primes variables d'assistència al Consell*" i adjuntava dos xecs amb els imports corresponents.

El recurrent mateix va indicar que aquestes remuneracions es pagaven fora del canal de pagament de salaris i primes i, per tant, amb desconeixement del departament de recursos humans del banc.

- Pel que fa al fons de l'assumpte, per tal de recuperar els diners abonats, el recurrent va fonamentar la seva demanda en una pretensió de gestió de negocis aliens. La Batllia va desestimar la gestió de negocis aliens per manca dels seus requisits, però va estimar la demanda fonamentant-se en el principi de l'enriquiment injust.

- La BPA va interposar apel·lació pel fet de considerar que la sentència de la Batllia era incongruent pel fet que s'havia resolt amb un fonament jurídic diferent del fonament principal argumentat per la part agent. Ara bé, la Sala Civil declara que no hi ha cap incongruència de la Batllia en relació amb aquest punt, ja que el recurrent pretén el rescabament d'un import que ha beneficiat a la BPA i que, per tant, li ha de ser reintegrat, ja sigui per la gestió de béns aliens (al·legació descartada), ja sigui per la interdicció de l'enriquiment injust.

- Per consegüent, la Sala Civil defineix el concepte d'enriquiment injust i analitza si en aquest cas l'empobriment del recurrent ha beneficiat realment la BPA.

Exposa que els pagaments efectuats a diversos treballadors de la BPA es feien de manera paral·lela i a "*esquenes de l'entitat i de la seva administració*" a través d'una societat panamenya, sense que es pugui arribar a saber exactament allò que es retribuïa, sense saber, doncs, si es tractava de salaris o de liberalitats, afegint que la BPA no havia reconegut en cap moment haver pagat imports diferents d'aquells que constaven en la seva comptabilitat, sense que de la facturació de l'empresa panamenya se'n pogués deduir cap tipus de retribució als seus empleats.

I considera que si no consta cap acord de la BPA per pagar sumes a través d'un sistema paral·lel i si no consta que es tracti de retribucions o primes que havien de ser cotitzades, no es pot concloure que l'empresa s'ha vist beneficiada per la regularització efectuada pel recurrent 8 anys més tard d'allò que només ell sabia que calia fer (i que no es va fer per "*descuit*"), però això no determina que la BPA havia de fer ho obligatòriament.

- Afegeix que les persones que n'han sortit beneficiades són aquelles per les quals el recurrent va cotitzar i, si bé s'ha acreditat l'empobriment del recurrent, no s'ha acreditat l'enriquiment per part de la BPA.

- En l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, en primer lloc, la Sala Civil retreu a la part recurrent no haver demanat en segona instància les proves denegades en primera instància. I, en segon lloc, com a argument de reforç, destaca que les documentals referides a les causes penals podien ser aportades per la part recurrent mateixa que també n'és part, que tota la documentació aportada amb la demanda i amb la rèplica ha estat analitzada en la sentència i que la testifical per acreditar unes percepcions que han d'estar forçosament documentades (el caràcter salarial d'uns emoluments "*ignots*" pel departament de comptabilitat) no deixa de resultar inútil en casos com aquests.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- Després de reprendre l'*iter* processal d'aquesta causa, el Ministeri Fiscal cita textualment l'article 73 de la Llei transitòria de procediments judicials que disposa de manera clara el procediment relatiu a

la prova en segona instància.

- Constata que el recurrent va formular protesta contra la denegació de diverses proves sol·licitades en primera instància, però no va demanar la seva pràctica en segona instància. En l'escrit de contesta al recurs d'apel·lació presentat per l'altra part va criticar les documentals aportades per la part adversa, però en cap cas va demanar que es practiquessin les proves denegades en primera instància.

- D'això se'n deriva que la Sala Civil va valorar la prova efectivament practicada, d'acord amb les disposicions de la llei. I, per tant, allò que el recurrent pretén és que es retregui el procediment per tal que es faci una nova valoració de la prova, és a dir, un nou judici sobre fets ja valorats i que han fet l'objecte de resolució ferma.

- Per tant, el Ministeri Fiscal demana al Tribunal Constitucional que inadmeti a tràmit aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara objecte d'aquest procés constitucional, es formula contra la sentència del 29 de maig i l'auto del 24 de juliol, tots dos de l'any en curs, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia. Pretén la nul·litat de la sentència esmentada i la de la primera instància –dictada pel Tribunal de Batlles amb data 30 de novembre del 2017- i que es retreguin les actuacions fins al moment anterior a aquell en què es va dictar la providència que declarava la impertinència de determinades proves proposades pel recurrent actual en empara en el marc del procediment interposat per ell contra la Banca Privada d'Andorra, SA. En definitiva, es denuncia que l'expressada declaració d'impertinència de determinades proves, vulnera els drets del recurrent a un procés degut, a la defensa i a l'obtenció d'una decisió fonamentada en Dret.

Cal remarcar que la inadmissió de les proves esmentades va ser objecte de l'oportuna i procedent protesta que es va reproduir en el tràmit de conclusions.

La sentència de primera instància va estimar la demanda del recurrent. Per part d'ell no hi va haver proposició de prova en segona instància. I, la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va estimar el recurs d'apel·lació de la BPA, va revocar la sentència de primera instància i va desestimar la demanda.

3.2. Es tracta, doncs, d'analitzar en aquest moment processal, si els òrgans de la jurisdicció ordinària van respectar el cànon de constitucionalitat o si, en no fer-ho, van donar lloc a la vulneració dels drets d'una de les parts, de manera que procedeixi la intervenció correctora d'aquest Tribunal.

Per tant, no correspon aquí i ara, determinar si els tribunals *a quo* van efectuar una selecció correcta i adequada de la legislació aplicable, ni si la seva interpretació i aplicació va ser ajustada a dret, perquè el Tribunal Constitucional no és un tribunal de grau diferent al d'aquells que van dictar les sentències controvertides ni és un tribunal de cassació, sinó que només li correspon jutjar si en efectuar aquelles operacions processals habituals, van infringir, d'alguna manera, qualsevol de les manifestacions en la matèria del cànon de constitucionalitat.

3.3. L'aute de la Sala Civil del 24 de juliol del 2018, resolent l'incident de nul·litat d'actuacions, defineix aquesta qüestió i la decideix encertadament. No tracta de les raons per les quals el Tribunal de Batlles va declarar la impertinència de les proves inadmeses. Es limita a recordar que: "*en segona instància, en veure els motius del recurs de la part contrària, podia haver demanat aquella prova i el Tribunal s'hauria pronunciat, com ho va fer amb la prova documental demanada per la part apel·lant i que va ser denegada per Aute de 24.4.18. I ara el que demana en la seva sol·licitud és una pretensió que no va demanar en l'alçada ni de manera principal ni de manera subsidiària*".

És comprensible el desencís d'una part que obté una resolució favorable en primera instància i que, per aquest motiu, no dona especial rellevància a la inadmissió de les proves que havia proposat. No les reitera en segona instància i finalment constata que la seva pretensió és desestimada en aquesta fase processal. Es podria discutir teòricament si ens trobem davant una defectuosa regulació processal. En cap cas, però, hi ha una vulneració del dret a la jurisdicció que pugui donar lloc a l'empara constitucional que, mitjançant aquest recurs, se sol·licita.

L'indiscutible dret a la prova de les parts en un procediment constitueix un dret constitucional de configuració legal. Dimana de les regles sobre l'*onus probandi* que cada ordenament estableix. Conforme a ella, l'òrgan judicial ha d'efectuar el corresponent judici valoratiu sobre l'admissió de les proves proposades per tal de donar via lliure a la seva pràctica. La llei determina el règim jurídic aplicable a l'admissió i a la inadmissió. En el cas que ens ocupa, la inadmissió va comportar l'oportuna protesta de la part proponent. En canvi, hi va haver una total inactivitat davant l'exigència legal de reproduir la sol·licitud en segona instància. No es va seguir, doncs, la configuració legal d'aquest dret i, per consegüent, el recurs d'empara ha de ser declarat inadmissible a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat.

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2018-47-RE interposat per la representació processal del Sr. Juan Pablo Miquel Prats contra la sentència del 29 de maig del 2018 i contra l'aute del 24 de juliol del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 12 de novembre del 2018.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada